

УДК 349.4:338.43(4)(450)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.2.46>

## **АГРАРНИЙ РЕЄСТР ЯК ПРАВОВИЙ ТА АДМІНІСТРАТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ЄС І НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (НА ПРИКЛАДІ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)**

**Копиця М.А.**

*доктор філософії у галузі права,  
асистент кафедри земельного та аграрного права  
Навчально-наукового інституту права  
Київського національного університету імені Тараса Шевченка  
ORCID: 0000-0002-2534-0103*

**Копиця М.А. Аграрний реєстр як правовий та адміністративний інструмент публічного управління в ЄС і на національному рівні (на прикладі Італійської Республіки).**

У процесі інтеграції до Європейського Союзу ключовим завданням України є системна адаптація національного законодавства та адміністративних інструментів відповідно до правової та політичної бази ЄС, зокрема у сфері сільського господарства. З урахуванням цього, стратегічного значення набуває розвиток цифрового державного управління, одним із складників якого є впровадження аграрного реєстру. У статті розкривається роль аграрного реєстру як багатофункціонального інструмента реалізації сільськогосподарської політики, що забезпечує облік, адміністрування державної підтримки, моніторинг дотримання нормативних вимог та формування достовірної статистичної інформації. На підставі порівняльного аналізу практик держав-членів Європейського Союзу, зокрема Італійської Республіки та функціонування її Національної сільськогосподарської інформаційної системи (SIAN), встановлено, що впровадження єдиних цифрових платформ сприяє підвищенню рівня прозорості, забезпеченню належного контролю за процесами та дотриманню принципу підзвітності суб'єктів у сфері публічного управління. Окрему увагу приділено трьом підходам до розуміння аграрних реєстрів: регуляторно-правовому, статистично-методологічному та адміністративно-функціональному, які у комплексі дозволяють визначити правову природу вказаної категорії. Визначено обов'язкові елементи (підсистеми) аграрних інформаційних систем відповідно до вимог ЄС, у т.ч. геопросторові інструменти (LPIS, AMS) та системи ідентифікації тварин. Незважаючи на відсутність вимоги ЄС щодо запровадження єдиного централізованого реєстру, встановлюються загальні стандарти щодо взаємодії відповідних національних систем. У підсумку результати проведеного дослідження дозволять сформулювати рекомендації з модернізації Державного аграрного реєстру України, з урахуванням положень Регламентів (ЄС) 2021/2115, 2021/2116 та 2018/1091. Зазначено, що подальший розвиток ДАР має ґрунтуватися на принципах інтеграції, функціональної взаємодії та відповідності європейським стандартам з метою забезпечення ефективного управління аграрною політикою та сприяння євроінтеграційному курсу України.

**Ключові слова:** Державний аграрний реєстр, європейська інтеграція, управління сільським господарством, Спільна сільськогосподарська політика, система реєстрації сільськогосподарських підприємств, політика розвитку сільських територій, аграрна інформаційна система, програми підтримки сільського господарства, інновації в аграрному секторі.

**Kopytsia M.A. The agricultural register as a legal and administrative instrument of public administration in the EU and at the national level (based on the case study of the Italian Republic).**

In the process of integration into the European Union, a key task for Ukraine is the systematic adaptation of national legislation and administrative instruments in line with the EU's legal and political framework, specifically in the field of agriculture. In this context, the development of digital public administration, one component of which is the introduction of an agricultural register, is of strategic importance. This article highlights the role of the agricultural register as a multifunctional tool for

implementing agricultural policy. It facilitates record-keeping, the administration of state support, monitoring compliance with regulatory requirements, and the generation of reliable statistical data. A comparative analysis of practices in EU member states, particularly the Italian Republic and its National Agricultural Information System (SIAN), demonstrates that the implementation of unified digital platforms enhances transparency, ensures proper oversight of processes, and upholds the principle of accountability in public administration. Special attention is given to three approaches to understanding agricultural registers: regulatory and legal, statistical and methodological, and administrative and functional. Together, these perspectives help define the legal nature of agricultural registers. Mandatory elements (subsystems) of agricultural information systems are identified in accordance with EU requirements, including geospatial tools (such as LPIS and AMS) and animal identification systems. Although there is no EU requirement for a single centralized register, common standards for the interaction of relevant national systems are being established. As a result, the study's findings will enable the development of recommendations for modernizing Ukraine's State Agricultural Register (SAR), in line with the provisions of Regulations (EU) 2021/2115, 2021/2116, and 2018/1091. It is noted that the further development of the SAR should be guided by the principles of integration, functional interoperability, and alignment with European standards to ensure effective agricultural policy management and support Ukraine's European integration trajectory.

**Key words:** State Agrarian Register, European integration, agricultural governance, Common Agricultural Policy, farm registration systems, rural development policy, agricultural data infrastructure, agricultural support schemes, agrarian sector innovation.

**Постановка проблеми.** У межах реалізації політики розширення Європейського Союзу (далі – ЄС, Союз, Євросоюз) та в рамках процедури набуття членства, щорічний пакет розширення Європейської Комісії та відповідні звіти про прогрес визначають стратегічні орієнтири для країн-кандидатів і потенційних кандидатів, зокрема України. У сфері аграрної політики ці документи наголошують на необхідності комплексної гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС, що регламентує функціонування аграрного ринку, розвиток сільських територій, забезпечення безпечності харчових продуктів, а також впровадження ветеринарної та фітосанітарної політики [1].

Виконання Україною міжнародно-правових зобов'язань у рамках процесу європейської інтеграції знаходить своє практичне втілення, зокрема, у впровадженні Державного аграрного реєстру (ДАР). ДАР є державною інформаційно-комунікаційною системою, що забезпечує облік, обробку, зберігання та інтеграцію даних щодо суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері сільського господарства, а також пов'язаних з ними видів господарської діяльності [2]. На законодавчому рівні функціонування реєстру «Про інформаційно-комунікаційну систему “Державний аграрний реєстр”» (Закон № 3980-IX), який визначає правові, організаційні та фінансові засади створення, ведення та використання відповідної інформаційної системи [3]. Зазначений Закон був прийнятий у 2025 року і встановлює сферу застосування реєстру, визначає принципи збору, обробки та захисту даних, а також регламентує механізми електронної взаємодії з користувачами, органами виконавчої влади, іншими державними інформаційними ресурсами та реєстрами.

Як продемонструє запропоноване до уваги дослідження, в ЄС сформовано узгоджену нормативно-правову базу, що визначає загальні стандарти збору та обробки даних у ділянці аграрного сектору, ідентифікації сільськогосподарських товаровиробників, а також адміністрування схем підтримки в межах Спільної сільськогосподарської політики (Common Agricultural Policy, далі – CAP). Аналіз законодавства Союзу надає можливість українським законодавчим та виконавчим органам визначити ключові правові принципи та функціональні вимоги, які мають бути імplementовані у національне законодавство в частині удосконалення організаційно-правових основ функціонування ДАР. Реалізація зазначеного підходу дозволить забезпечити системність та послідовність правового регулювання, уникнути його фрагментації, сприятиме підвищенню передбачуваності державної політики та формуванню правового середовища, яке відповідає принципам правової визначеності, стабільності та захисту прав суб'єктів аграрного ринку.

**Метою дослідження** є аналіз законодавства Союзу та кращих практик держав-членів, насамперед Італійської Республіки, щодо створення і функціонування сільськогосподарських реєстрів з метою обґрунтування концептуальних, правових та організаційних підходів до вдосконалення

ДАР. Зазначена діяльність є невід'ємною складовою реалізації стратегічного курсу України на європейську інтеграцію, а також сприяє поступовому гармонізуванню національної правової бази із правом Союзу (*acquis communautaire*), у тому числі в частині цифровізації публічного управління в аграрному секторі.

**Стан опрацювання проблематики.** Питання функціонування аграрних реєстрів як елементів системи електронного врядування в аграрному секторі є предметом активного наукового аналізу як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками. В англомовних наукових джерелах основними напрямками досліджень визначено: правову природу державних аграрних інформаційних систем (зокрема, Ф. Тедіолі); інструменти цифрової трансформації сільськогосподарського виробництва (Б. Гарске, А. Бау, Ф. Екардт); адміністративні механізми реалізації положень САР (А. Свінбанк, П. Даугб'єрг). Більшість українських науковців зосереджує увагу на загальнотеоретичних аспектах реформування системи державного управління сільським господарством, запровадженні інструментів електронного врядування, формуванні національних інформаційних ресурсів та забезпеченні їхньої інтеграції з європейськими стандартами управління (наприклад, С. Нісфоян, П. Шорський, П. Кулинич, М. Негрей, А. Правдюк, Г. Корнієнко, Х. Григор'єва).

**Виклад основного матеріалу.** Підходи до тлумачення та застосування терміна «аграрний реєстр» у практиці державного управління в аграрному секторі визначаються специфікою реалізації повноважень з боку уповноважених органів державної влади, зокрема у сферах регулювання, моніторингу, планування та контролю. Залежно від інституційного завдання та функціонального призначення, аграрний реєстр може розглядатися як інструмент обліку аграрних суб'єктів, засіб інформаційного забезпечення управлінських рішень або як складова системи державного контролю за обігом сільськогосподарських ресурсів. Серед таких підходів виокремлюються:

1) згідно з нормативно-правовим підходом, тлумачення поняття аграрного реєстру здійснюється виключно на підставі норм чинного законодавства, якими визначено його правовий статус, функціональне призначення, організаційну структуру, систему адміністрування та правові наслідки реєстраційних дій [4]; аграрний реєстр розглядається як публічний інформаційний ресурс, створений на підставі спеціального нормативно-правового акта, що визначає: перелік категорій даних (щодо суб'єктів аграрної діяльності, сільськогосподарських угідь, форм господарювання, прав на землю та інше майно аграрного призначення); уповноважений орган (або органи), відповідальний за адміністрування, ведення та оновлення реєстру; юридично значущі наслідки внесення або виключення записів (зокрема, щодо права на державну підтримку, контролю або застосування санкцій);

2) статистично-методологічний підхід до визначення обсягу поняття аграрного реєстру орієнтований на формування повноцінної інформаційної бази для забезпечення офіційної та актуальної статистики для цілей реалізації державної аграрної політики [5]; у цьому розумінні призначення аграрного реєстру полягає у забезпеченні функціонування джерела первинної інформації, що є основою для формування репрезентативних вибірок, збору офіційної статистики та здійснення аналітичного супроводу управлінських процесів у сфері аграрного регулювання; створення, ведення та оновлення реєстру здійснюється з урахуванням: ідентифікації статистичних одиниць (наприклад, фермерських господарств) на основі уніфікованих критеріїв, системності оновлення та перевірки інформації, відповідності методології ведення реєстру європейським статистичним стандартам, інтеграції з іншими державними реєстрами;

3) із позиції адміністративно-функціонального підходу, аграрний реєстр відіграє роль інтегрованої платформи для управління адміністративними процесами у сфері підтримки сільського господарства [6]; аграрний реєстр забезпечує системну взаємодію між суб'єктами аграрної діяльності, органами державної влади та місцевого самоврядування, контрольними інституціями, а також фінансовими механізмами, що функціонують у межах реалізації державної аграрної політики.

У правових системах ЄС державні реєстри є ключовим інструментом реалізації аграрної політики, адміністрування державної підтримки, ведення статистики та контролю за дотриманням земельного законодавства. Попри функціонування в межах єдиної системи управління, такі реєстри суттєво різняться за правовим статусом, інституційним підпорядкуванням та сферою регулювання, хоча на практиці часто розглядаються як однорідні.

Поняття «аграрний реєстр» є найбільш широким, оскільки під ним розуміється інтегрована цифрова інформаційна система, спрямована на забезпечення повного та достовірного збирання,

оброблення, систематизації й актуалізації даних щодо суб'єктів і процесів аграрної діяльності. Він створюється для збору й аналізу даних про господарства, виробництво, екологічні практики, а також використовується для розподілу дотацій, аналізу ефективності впровадження аграрної політики та моніторингу виконання законодавчих вимог. Нормативне регулювання функціонування відповідних реєстрів, як правило, базується на національних законодавчих актах, гармонізованих із положеннями права ЄС. Зокрема, йдеться про акти, що регулюють Інтегровану систему управління та контролю (Integrated Administration and Control System, IACS) [7] та Інформаційну мережу обліку сільськогосподарських господарств (Farm Accountancy Data Network, FADN) [8]. З іншого боку, на реєстр фермерських господарств покладено чітко окреслену функціональну роль – реєстрацію конкретних суб'єктів сільськогосподарської діяльності [9]. За своєю суттю, він є орієнтованим на саме оператора (суб'єкта господарювання), а не на об'єкти аграрної інфраструктури (земельні ділянки, угіддя, технічні засоби тощо). Якщо аграрний реєстр акумулює дані про виробничі процеси, екологічні показники, географічну структуру аграрних земель, то реєстр фермерських господарств зосереджений виключно на ідентифікації та категоризації осіб (юридичних, так і фізичних), що здійснюють аграрне виробництво. У той же час, у межах національних правових систем також діють реєстри сільськогосподарських угідь. Їх функціонування ґрунтується на об'єктному підході, де первинним елементом є земельна ділянка як один із об'єктів аграрних правовідносин. Основною метою такого виду реєстру є документування характеристик, меж, правового статусу та цільового призначення земель, що віднесені до категорії земель сільськогосподарського призначення [10]. З правової точки зору, цей реєстр має кадастрову або майнову природу і відображає не лише просторові межі, а й правовстановлюючі відомості: форми власності, правомочності користування, обтяження, цільове використання.

У правовому полі ЄС відсутній централізований реєстр на наднаціональному рівні, натомість діє система національних реєстрів, зокрема у межах реалізації CAP. Їхнє функціонування координується на основі узгоджених підходів, визначених Європейською Комісією.

Правові та адміністративні засади взаємозв'язку між CAP та національними аграрними реєстрами держав-членів базуються на функціонуванні раніше згаданої IACS. Зазначена система була вперше впроваджена у рамках реформи CAP 1992 року, а в сучасному вигляді її регламентовано положеннями Регламенту (ЄС) 2021/2116 [11]. IACS функціонує як обов'язковий адміністративний інструмент держав-членів Союзу, призначений для ефективного управління виплатами в рамках Спільної сільськогосподарської політики (CAP). Вона сформована з таких ключових компонентів: 1) Система ідентифікації земельних ділянок (LPIS, Land Parcel Identification System) – геопросторова база даних, що забезпечує точну ідентифікацію та розмежування сільськогосподарських угідь; вона є базовим інструментом для перевірки відповідності заявлених площ критеріям надання підтримки; 2) Геопросторове застосування (GSA, Geospatial Application) – цифровий інтерфейс, за допомогою якого заявники можуть візуалізувати та позначати ділянки, під які заплановано отримати допомогу; у деяких випадках застосунок інтегрується із заявками на підтримку у тваринництві та підтримує автоматизовані процеси подання; 3) Система моніторингу площ (AMS, Area Monitoring System) уявляє собою систему супутникового моніторингу, що здійснює постійне спостереження за сільськогосподарською діяльністю; цей компонент сприяє ранньому виявленню аномалій, зниженню адміністративного навантаження та дає змогу бенефіціарам своєчасно вносити корективи до поданих заявок; 4) система ідентифікації бенефіціарів та їхніх прав – адміністративний інструмент, що забезпечує верифікацію особи заявника, а також (за необхідності) ведення обліку та розподілу прав на отримання допомоги згідно з чинним законодавством; 5) механізм контролю та санкцій – сукупність процедур і заходів, спрямованих на забезпечення дотримання норм законодавства, виявлення порушень та запобігання неправомірному отриманню коштів; включає застосування відповідних санкцій у разі недотримання умов CAP; 6) система ідентифікації та реєстрації тварин – функціонує в регіонах, де надається підтримка у сфері тваринництва; забезпечує облік та відстеження тварин, що є необхідною умовою для достовірності та прозорості відповідних заяв на отримання фінансової підтримки [12].

Із реформуванням CAP та запровадженням стратегічного підходу після 2023 року, фінансова підтримка фермерам надається за умови дотримання екологічних стандартів, кліматичних зобов'язань і принципів сталого землекористування. Нова система, відома як «умовність» (англ. *«conditionality»*), замінила попередній механізм «перехресної відповідності» (анол. *«cross-compliance»*). Нормативне закріплення нової моделі здійснено в Регламенті (ЄС) 2021/2115 Єв-

ропейського Парламенту та Ради, який визначає загальні рамки функціонування CAP на період 2023–2027 років [13]. Для контролю за виконанням зобов'язань у межах CAP, зокрема щодо постійних пасовищ, сівозміни та буферних зон, держави-члени ЄС зобов'язані використовувати актуальні геопросторові дані з національних аграрних реєстрів. Такі реєстри забезпечують перевірку задекларованого землекористування, аналіз права на фінансову підтримку та моніторинг дотримання стандартів GAEC, визначених регламентами ЄС [14].

Окрім виконання функцій з адміністрування платежів у межах CAP, аграрний реєстр відіграє ключову роль у формуванні сільськогосподарської статистики на рівні Союзу. Згідно з положеннями Регламенту (ЄС) 2018/1091 Європейського Парламенту та Ради про інтегровану сільськогосподарську статистику (Integrated Farm Statistics, IFS), ЄС здійснив перехід від традиційних методів збору статистичних даних (на основі вибіркового опитувань) до реєстрово-орієнтованої статистичної моделі. Відповідно до зазначеного Регламенту, держави-члени зобов'язані забезпечити збирання та подання уніфікованих статистичних даних щодо сільськогосподарських підприємств, зокрема: площа сільськогосподарських угідь за категоріями використання, види вирощуваних культур, кількість одиниць худоби, показники зайнятості та робочої сили. При цьому, збір цих даних має охоплювати не менше ніж 98% сільськогосподарського виробництва відповідної держави-члена, що забезпечує достовірність та повноту статистичної інформації для формування політики на рівні ЄС [15]. Важливою особливістю цього Регламенту є положення, яке дозволяє державам-членам використовувати адміністративні джерела даних для формування статистичної звітності. До таких джерел відносяться, зокрема, вже згадана вище IACS. Таким чином, аграрний реєстр набуває статусу правового інструменту подвійного призначення – адміністративного (для управління платежами та контролю) та статистичного (для забезпечення достовірної та повної інформаційної бази в межах ЄС).

Крім того, у контексті реалізації стратегічних напрямів ЄС, зокрема Європейської Зеленої угоди, стратегії «Від ферми до столу», а також підготовки до впровадження нового екологічного законодавства, роль аграрного реєстру держав-членів ЄС буде суттєво розширюватися. Відтепер аграрний реєстр вже не розглядатиметься як пасивна база даних, що зберігає лише облікову інформацію. Натомість він трансформується у динамічну цифрову інфраструктуру, яка виконує низку функцій, у т.ч. об'єднання даних із супутникового моніторингу, інтеграцію з реєстрами бенефіціарів, відображення сільськогосподарських практик та агроекологічних показників, моніторинг ефективності реалізації політики у сфері сільського господарства та довкілля. Так, із набуттям чинності у 2026 році Регламенту про статистику сільськогосподарських ресурсів та продукції (SAIO) [16], відбудеться подальша інтеграція показників виробництва, цін і ресурсів у загальну систему аграрної статистики та політичного планування. Згідно з положеннями SAIO, ключовим джерелом такої інформації залишатимуться існуючі сільськогосподарські реєстри, що ще раз підтверджує їхню роль як базового компонента цифрової трансформації аграрного сектору в ЄС.

Хоча Євросоюз поступово гармонізував цілі та ключові характеристики відповідних реєстрів, зокрема через CAP та пов'язані з нею нормативні акти, держави-члени зберігають істотну автономію у формуванні інституційної системи та процедурних механізмів, що забезпечують їх функціонування. Законодавство ЄС не встановлює уніфікованого центрального реєстру, однак передбачає обов'язкові вимоги, що зумовлюють створення взаємопов'язаних інформаційних систем. У рамках IACS держава-член зобов'язана забезпечити функціонування бази даних, призначеної для належної ідентифікації суб'єктів господарювання та земельних ділянок сільськогосподарського призначення з метою здійснення виплат за схемами прямої підтримки на підставі верифікованих відомостей. Паралельно діють спеціалізовані режими у сфері ідентифікації та реєстрації тварин, зокрема щодо великої рогатої худоби, що передбачають створення окремих реєстрів тварин, їх переміщень та місць утримання. Зазначені вимоги у практичному вимірі формують національні системи, які, як правило, функціонують у формі комплексної нормативної конструкції: базовий реєстр доповнюється низкою спеціалізованих (функціональних) інформаційних підсистем, кожна з яких регулюється окремими правовими приписами та технічними стандартами.

Так, в Італійській Республіці функціонує національний реєстр фермерських господарств – офіційна централізована інформаційна система, призначена для обліку та зберігання даних про сільськогосподарські підприємства на всій території країни. Адміністрування зазначеного реєстру здійснюється через Національну сільськогосподарську інформаційну систему (SIAN, Sistema Informativo Agricolo Nazionale). Зазначений аграрний реєстр не має виключно статистичного ха-

рактору, а є юридично обов'язковою базою даних, яка акумулює агрономічну, кадастрову, адміністративну інформацію про фермерські господарства. Наявність запису в реєстрі є необхідною передумовою для отримання субсидій, податкових пільг та інших форм державної підтримки.

Становлення сучасної IT-інфраструктури аграрного сектору Італії розпочалося з прийняттям Законодавчого декрету № 173/1998 [17], яким запроваджено Національну сільськогосподарську інформаційну систему (SIAN) як інструмент цифровізації та модернізації державного управління. Система забезпечила уніфікацію інформаційних потоків між органами влади та аграрними суб'єктами, що сприяло підвищенню ефективності управлінських процесів. Подальший розвиток SIAN закріплено Указом Президента № 503/1999 [18], яким визначено порядок ведення обліку агровиробників та створено Єдиний реєстр сільськогосподарських підприємств. Відповідно до статті 9, внесення до реєстру стало обов'язковою умовою для отримання державної підтримки, що надало йому нормативного та стимулюючого значення.

Визначальне значення у правовому закріпленні статусу Єдиного реєстру сільськогосподарських підприємств мало прийняття Декрету-закону № 5/2012 [19], зокрема статті 25, пункту 2, якою офіційно надано юридичну силу цифровому дос'є сільськогосподарського виробника (іт «*fascicolo aziendale*»). Відтоді цей інструмент набув статусу юридично значущого документа, обов'язкового у процедурах державного управління. Подальше нормативне регулювання здійснено Указом Міністерства від 12 січня 2015 року № 162 [20], яким уточнено функціональні та технічні параметри ведення реєстру. Документ закріпив цифрове дос'є як ключовий елемент системи, визначив перелік обов'язкових даних, порядок їх структуризації, оновлення та адміністрування. Запроваджена стандартизація забезпечила належну взаємодію між суб'єктами та ефективний правовий контроль. Відповідно до Розпорядження Міністра від 1 березня 2021 року № 99707 [21], унормовано процедурні та технічні засади функціонування Єдиного реєстру сільськогосподарських підприємств. Документ передбачає вимоги щодо сумісності інформаційних систем, актуалізації даних, достовірності та верифікації інформації. Регуляторний фокус зміщено від виключно юридичної відповідності до забезпечення якості, цілісності та доступності даних, що засвідчує перехід до цифрової трансформації в аграрному секторі.

SIAN функціонує під управлінням Агентства з питань сільськогосподарських виплат (AGEA) за координації та контролю Міністерства сільського господарства Італійської Республіки. Система інтегрована з базами даних Європейського Союзу для реалізації механізмів CAP. SIAN забезпечує реєстрацію аграрних підприємств із присвоєнням унікальних ідентифікаційних кодів та формуванням цифрового дос'є виробника, що містить: юридичну та податкову інформацію; дані про площі, земельні ділянки; відомості про поголів'я тварин, посіви, технічні засоби, будівлі, сертифікати, дозволи та подані декларації. Однією з важливих характеристик Системи є інтеграція з геопросторовими інструментами (LPIS/GIS), що забезпечує можливість відстеження використання земельних ресурсів за допомогою супутникових знімків. Крім того, Система сприяє забезпеченню прозорості, відстежуваності та відповідності вимогам антикорупційного законодавства та стандартам систем аудиту Європейського Союзу, що є критично важливим у контексті запобігання зловживанням та шахрайству під час розподілу державної та європейської підтримки [22].

За результатами проведеного дослідження та здійсненого аналізу наукових джерел і практичних даних сформульовано узагальнені **висновки**. Аграрний реєстр у сучасному розумінні є інтегрованою державною інформаційно-комунікаційною системою та водночас інструментом публічного адміністрування, що функціонує на нормативно визначених засадах і забезпечує реалізацію державної аграрної політики. Його призначення полягає у здійсненні офіційного обліку та верифікації суб'єктів аграрної діяльності, земельних ділянок сільськогосподарського призначення та об'єктів аграрного виробництва. Аграрний реєстр забезпечує формування достовірної та актуальної інформаційної бази для підготовки, прийняття і реалізації управлінських рішень у сфері сільського господарства, здійснення контролю за дотриманням вимог аграрного законодавства, проведення моніторингу цільового використання земель. Крім того, реєстр використовується як інструмент адміністрування програм державної допомоги, зокрема для перевірки відповідності отримувачів установленим критеріям, запобігання подвійного фінансування та забезпечення прозорості розподілу бюджетних коштів.

Поняття аграрного реєстру доцільно розкривати через сукупність трьох взаємодоповнювальних підходів: 1) нормативно-правового (реєстр як юридично значущий публічний ресурс і елемент механізму аграрної політики); 2) статистично-методологічного (реєстр як джерело офіцій-

ної та репрезентативної статистики); 3) адміністративно-функціонального (реєстр як інтегрована платформа процедур підтримки, контролю й координації).

Аграрні реєстри в ЄС виконують «подвійну» функцію – адміністративну та статистичну, оскільки одночасно забезпечують адміністрування виплат і контроль у межах CAP та формування уніфікованої статистичної бази даних. Європейська модель функціонування аграрних реєстрів ґрунтується на встановленні обов’язкових вимог у межах CAP та IACS, а не на створенні єдиного наднаціонального реєстру. Такий підхід забезпечує збереження автономії держав-членів у веденні власних національних реєстрів шляхом застосування єдиних правил, стандартів та обов’язкових функціональних компонентів, зокрема системи ідентифікації земельних ділянок, геопросторових системи заяв, системи моніторингу площ та спеціальних систем реєстрації і ідентифікації тварин, механізмів ідентифікації потенційних отримувачів державних програм підтримки.

Досвід Італійської Республіки свідчить про формування інституційно та юридично закріпленої моделі аграрного реєстру як обов’язкової передумови доступу суб’єктів господарювання до державної та європейської фінансової підтримки. Зокрема, SIAN та інститут цифрового досьє сільськогосподарського виробника вже не є лише засобами оперативної звітності. Вони перетворилися на ключові елементи цифрової державної політики у сфері агровиробництва. Їхнє використання сприяє: підвищенню прозорості функціонування аграрного ринку, зменшенню паперового документообігу, створенню умов для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. European Commission. *Ukraine Report 2025*: Commission Staff Working Document SWD(2025) 759 final, 4 Nov. 2025. Brussels: European Commission, 2025. 111 p. PDF. URL: [https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecd7\\_en?filename=ukraine-report-2025.pdf](https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecd7_en?filename=ukraine-report-2025.pdf) (дата звернення 30.11.2025).
2. Державний аграрний реєстр. *Про Державний аграрний реєстр* : вебсайт. URL: <https://www.dar.gov.ua/about-dar> (дата звернення: 30.12.2025).
3. Про інформаційно-комунікаційну систему «Державний аграрний реєстр»: Закон України від 19.09.2024 № 3980-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3980-20> (дата звернення: 01.12.2025).
4. Barca, V., & Hebbbar, M. *Farmer registries and social protection information systems: Harnessing interoperability to improve outcomes for rural populations* / Prepared under the guidance of Alejandro Grinspun (FAO) & Anita Mittal (GIZ). 2023. 27 p. URL: <https://spdc.org/wp-content/uploads/2024/11/GIZ-FAO-farmer-registries-and-social-protection-systems.pdf> (дата звернення: 02.12.2025).
5. Jänicke, C., Petersen, K.A., Schmidts, P., Müller, D., & Jepsen, M.R. *Field and farm-level data on agricultural land use for the European Union*. *Scientific Data*. 2025. Vol. 12, Art. 1050. DOI: 10.1038/s41597-025-05210-6. URL: <https://www.nature.com/articles/s41597-025-05210-6> (дата звернення: 03.12.2025).
6. Malapela, T., Celli, F., Subirats, I., & Keizer, J. *The role of AGRIS in providing global agricultural information to boost productivity and food security*. 2014. Conference paper. FAO Knowledge Repository / Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/feb37fe6-022c-404d-a8aa-17f96b525241/content> (дата звернення: 04.12.2025).
7. Regulation (EU) 2021/2116 of the European Parliament and of the Council of 2 December 2021 on the financing, management and monitoring of the common agricultural policy and repealing Regulation (EU) No 1306/2013. *Official Journal of the European Union*. 2021. Vol. L 435. P. 187–261. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L\\_.2021.435.01.0187.01.ENG](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2021.435.01.0187.01.ENG) (дата звернення: 04. 12.2025).
8. Commission Implementing Regulation (EU) 2024/2746 of 25 October 2024 laying down rules for the application of Council Regulation (EC) No 1217/2009 setting up the Farm Sustainability Data Network and repealing Commission Implementing Regulation (EU) 2015/220. *Official Journal of the European Union*. 2024. L 2024/2746, 30 Oct. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R2746> (дата звернення: 05.12.2025).

9. Regulation on agricultural holdings (Croatia), 2011. ECOLEX: the gateway to environmental law / FAO, UNEP, IUCN. URL: <https://www.ecolex.org/details/legislation/regulation-on-agricultural-holdings-lex-faoc129216/> (дата звернення: 05.12.2025).
10. López, J. *Guidelines on Legal Elements for Land Register Information in Europe*. 2017. 25 с. URL: <https://www.elra.eu/wp-content/uploads/2017/02/3.-Jorge-LopezGuidelines-on-Legal-Elements-for-European-Land-Register-Information.pdf> (дата звернення: 05.12.2025).
11. Regulation (EU) 2021/2116 of the European Parliament and of the Council of 2 December 2021 on the financing, management and monitoring of the common agricultural policy and repealing Regulation (EU) No 1306/2013. *Official Journal of the European Union*. 2021. L 435. P. 187–261. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj/eng> (дата звернення: 06.12.2025).
12. Managing payments. Agriculture and rural development – European Commission. URL: [https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/assurance-and-audit/managing-payments\\_en](https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/assurance-and-audit/managing-payments_en) (дата звернення: 06.12.2025).
13. Regulation (EU) 2021/2115 of the European Parliament and of the Council of 2 December 2021 establishing rules on support for strategic plans to be drawn up by Member States under the common agricultural policy (CAP) and financed by the European Agricultural Guarantee Fund (EAGF) and by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) and repealing Regulation (EU) No 1305/2013 and Regulation (EU) No 1307/2013. *Official Journal of the European Union*. 2021. L 435. P. 1–186. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj/eng> (дата звернення: 07.12.2025).
14. Regulation (EU) No 1306/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on the financing, management and monitoring of the common agricultural policy and repealing Council Regulations (EEC) No 352/78, (EC) No 165/94, (EC) No 2799/98, (EC) No 814/2000, (EC) No 1290/2005 and (EC) No 485/2008. *Official Journal of the European Union*. 2013. L 347. P. 549–607. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/1306/oj/eng> (дата звернення: 07.12.2025).
15. Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on integrated farm statistics and repealing Regulation (EC) No 1166/2008. *Official Journal of the European Union*. 2018. L 200. P. 1–51. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1091/oj> (дата звернення: 07.12.2025).
16. Regulation (EU) 2022/2379 of the European Parliament and of the Council of 23 November 2022 on statistics on agricultural input and output and repealing Regulations (EC) No 1165/2008, (EC) No 543/2009, (EC) No 1185/2009 and Council Directive 96/16/EC. *Official Journal of the European Union*. 2022. L 314. P. 1–61. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2379/oj/eng> (дата звернення: 08.12.2025).
17. Decreto legislativo 30 aprile 1998, n. 173: Disposizioni in materia di contenimento dei costi di produzione e per il rafforzamento strutturale delle imprese agricole, a norma dell'articolo 55, commi 14 e 15, della legge 27 dicembre 1997, n. 449. *Normattiva – La legge vigente nella Repubblica Italiana*. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:1998-04-30;173> (дата звернення: 09.12.2025).
18. Decreto del Presidente della Repubblica 1 dicembre 1999, n. 503: Regolamento recante norme per la disciplina delle modalità di conferimento delle funzioni dirigenziali ai sensi degli articoli 19 e 23 del decreto legislativo 30 marzo 2001, n. 165. *Normattiva – La legge vigente nella Repubblica Italiana*. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:presidente.repubblica:decreto:1999-12-01;503> (дата звернення: 09.12.2025).
19. Decreto-legge 9 febbraio 2012, n. 5: Disposizioni urgenti in materia di semplificazione e di sviluppo. *Normattiva – La legge vigente nella Repubblica Italiana*. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2012-02-09;5!vig=> (дата звернення: 10.12.2025).
20. Decreto 12 gennaio 2015: Semplificazione della gestione della PAC 2014–2020. *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*. 2015. Serie generale, n. 59 (12.03.2015). URL: [https://www.gazzettaufficiale.it/atto/serie\\_generale/caricaDettaglioAtto/originario?atto.codiceRedazionale=15A01774&atto.dataPubblicazioneGazzetta=2015-03-12](https://www.gazzettaufficiale.it/atto/serie_generale/caricaDettaglioAtto/originario?atto.codiceRedazionale=15A01774&atto.dataPubblicazioneGazzetta=2015-03-12) (дата звернення: 10.12.2025).

21. Decreto legislativo 2 febbraio 2021, n. 19: Attuazione della direttiva (UE) 2018/2001 del Parlamento europeo e del Consiglio, sull'incentivazione dell'uso dell'energia da fonti rinnovabili. *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*. 2021. Serie generale, n. 96 (20.04.2021). URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2021/04/20/21A02326/sg> (дата звернення: 11.12.2025).
22. *Dati del Sistema Informativo Agricolo Nazionale (SIAN)*. SIAN – Sistema Informativo Agricolo Nazionale. URL: <https://www.sian.it/portale/dati> (дата звернення: 11.12.2025).